100-lecie przedborskiego zegara wie□□owego (Pawe□□ ZiÄ□ba)

25.11.2013.

Od wieku ju□□, jego tarcze zegarowe spoglÄ□dajÄ□ z ko□□cielnej wie□□y, niczym oblicza s□□owia□□skiego b□stwa □□ wiatowida, na cztery strony □□wiata. Ze zmiennym szczÄ□□□ciem, dzielÄ□c los Przedborza i jego mieszka□□c□w.
Na niespe□□na rok przed wybuchem I wojny □□wiatowej, na wie□□y przedborskiego ko□□cio□□a parafialnego, pod wezwaniem □□w. Aleksego, zamontowany zosta□□ zegar wie□□owy. WewnÄ□trz blisko sze□□Ä□setletniej, kazimierzowskiej budowli, zamontowano mechanizm czasomierza, a na zewnÄ□trz - cztery bia□□e tarcze zegarowe, majÄ□ce ok. 2 m □□rednicy, z godzinami opisanymi rzymskimi cyframi. Konstrukcja i monta□□ zegara by□□y dzie□□em warszawskiej firmy zegarmistrzowskiej, kt□rej tw□rcÄ□ i w□□a□□cicielem, by□□ J□zef Pazderski (1875-1953). Tabliczka znamionowa z jego imieniem i nazwiskiem, widnieje na mechanizmie przedborskiego zegara. Firma Pazderskiego to jedna z najbardziej znanych i renomowanych firm zegarmistrzowskich istniejÄ□cych w□wczas na terenach Polski, kt□ra w znacznie okrojonej formie, ale przetrwa□□a do dnia dzisiejszego. Zegary firmowane przez Pazderskiego, montowane by□□y m.in. w Ko□□skich, Miedznej, Lubieniu, Korytnicy, Iwoniskach, Po□□wiÄ□tnem, Garwolinie, Ka□□uszynie, Go□□sku, Tykocinie, Rypinie i innych miejscowo□□ciach kraju.

ZamawiajÄ□c zegar na przedborskÄ□ wie□□Ä□, skorzystano z po□□rednictwa filii zak□□adu Pazderskiego, mieszczÄ□cej siÄ□ w CzÄ□stochowie, przy II Alei 35 (czÄ□□□Ä□ Alei NMP). Proboszczem przedborskiej parafii by□□ w□wczas ks. Alfons Bu□□akowski. SprawÄ□ sprowadzenia zegara zajmowa□□ siÄ□ jednak wikary, ks. Andrzej □□ukasiewicz (kawaler orderu □□w. Stanis□□awa, nadanego mu przez cara Rosji Miko□□aja II w 1915 r.). By□□ on duchownym znanym z dzia□□alno□□ci spo□□ecznej.

Szczodrym fundatorem zegara by□□ Przedborzanin J□zef Machuderski, w□□a□□ciciel miejscowej fabryki zabawkarskiej. W 1913 roku zatrudnionych w niej by□□o oko□□o 200 pracownik□w. Fabryka by□□a zatem jednym z wiÄ□kszych pracodawc□w w Przedborzu, a wyroby tego zak□□adu rozprowadzane by□□y po ca□□ym kraju.

W zwiÄ□zku z wstawieniem zegara na ko□□cielnej wie□□y, w Go□□cu CzÄ□stochowskim z 27 listopada 1913 roku, napisano:

„OdtÄ□d te□ liczni tamtejsi fabrykanci □ydowscy bÄ□dÄ□ musieli stosowaÄ□ siÄ□ do tego zegara, kt□ry ludno□□ci miejscowej bÄ□dzie odmierza□□ sumiennie dzie□□ pracy, czas wypoczynku, czas rozrywki. W takt jego miarowych uderze□□, bÄ□dÄ□ p□□ynÄ□□□y godziny wesela i smutku Przedborzan.”

Pawe□□ ZiÄ□ba

Fot. Pawe□□ Grabalski